

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

De Conivgio Sacerdotvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

DE CONIVGIO

uaticinetur in hanc sententiam, ut Ezechiel ait,
Peribit lex a sacerdote.

DE CONIVGIO SACER- DOTVM.

IN tanta infamia inquinati cœlibatus, audent
uersarij non solum defendere legem Pontificiam
am impio & falso prætextu nominis diuini, sed
etiam hortari Cæsarem ac Principes, ne tolerent
coniugia sacerdotum ad ignominiam & infamiam
Romani Imperij, sic enim loquuntur. Quæ maior
impudentia unquam ulla in historia lecta est, quam
hæc est aduersariorum? Nam argumenta quibus
utuntur, postea recensebimus. Nunc hoc expendat
prudens lector, quid frontis habeant isti nihili ho-
mines, qui dicunt coniugia parere infamiam & igno-
miniam Imperio, quasi uero Ecclesiam ualde or-
net ista publica infamia flagicio sarum ac prodigio-
sarum libidinum, quæ flagrant apud istos S. Pa-
tres qui Curios simulant, & bacchanalia uiuunt.
Ac plerumque ne uerecunde quidem nominari que-
unt, quæ isti summa licentia faciunt. Et has suas
libidines castissima dextra tua Carole Cæsar, quem
etiam uetera quedam uaticinia appellant regem
pudicæ

pudica facie. De te enim dictum apparet. Pudicus
 facie regnabit ubiq; propugnari postulant, Postu-
 lant ut contra Ius diuinum, contra Ius gentium,
 contra Canones conciliorum dissipes matrimonia,
 ut in homines innocentes, propter coniugium atro-
 cia supplicia constituas, ut Sacerdotes truces,
 quibus religiose parcunt etiam barbari, ut in ex-
 ilium agas extorres mulieres, orbos pueros. Tales
 leges tibi ferunt optime & castissime Imperator,
 quas nulla barbaria, quamlibet immanis ac fera
 posset audire, sed quia nulla cadit in hos tuos mo-
 res, uel turpitudine, uel seuericia, speramus te, & in
 hac causa clementer nobiscum acturum esse, praefer-
 tim ubi cognoueris nos grauissimas habere causas
 nostrae sententiae sumptas ex uerbo Dei, cui aduer-
 sarij nugacissimas & uanissimas persuasiones oppo-
 nunt. Et tamen non tuentur serio coelibatum. Neq;
 enim ignorant quam pauci praestent castitate, sed
 praetexunt speciem religionis regno suo, cui pro-
 desse coelibatum putant, ut intelligamus Petrum recte
 monuisse, futurum ut Pseudoprophetae fictis uer-
 bis decipiant homines. Nihil enim uere, simplici-
 ter & candide in hac tota causa dicunt, scribunt,
 aut agunt aduersarij sed reipsa dimicant de do-
 minatione quam falso putant periclitari, & hanc

DE CONIVGIO

impio prætextu pietatis munire conantur.

Nos hanc legem de cœlibatu, quam defendunt aduersarij, ideo non possumus approbare, quia cum iure diuino, & naturali pugnat, & ab ipsis Canonibus consiliorum dissentit, Et constat supersticiosam & periculosam esse. Parit enim infinita scandala, peccata, & corruptelam publicorum morum. Alie controuersie nostrae aliquam disputacionem doctorum desiderant. In hac ita manifesta res est, in utraq; parte, ut nullam requirat disputacionem. Tantum requirit iudicium uirum bonum & timentem Dei. Et cum defendatur a nobis manifesta ueritas, tamen aduersarij calumnias quasdam architectati sunt, ad cauillanda argumenta nostra.

Primum. Genesis docet homines conditos esse, ut sint fœcundi, & sexus recta ratione sexum appetat. Loquimur enim non de concupiscentia quæ peccatum est, sed de illo appetitu qui in integra natura futurus erat, quæ uocant σογυή οφιστική. Et hæc σογυή est uere ordinatio diuina sexus ad sexum. Cum autem hæc ordinatio Deifine singulari opere Dei tolli non possit, Sequitur Ius contrahendi matrimonij non posse tolli statu

tis, ab

tis, aut uotis. Hæc cauillantur aduersarij, dicunt inicio fuisse mandatum ut repleretur terra, nunc repleta terra non esse mandatū coniugium. Videte quam prudenter iudicent. Natura hominum formatur illo uerbo Dei, ut sit fœcunda, non solum inicio creationis, sed tantisper dum hæc corporum natura existet. Sicut hoc uerbo terra fit fecunda. Germinet terra herbam uirentem. Propter hanc ordinationem, non solum inicio cœpit terra producere germina, sed quotannis uestiuntur agri, donec existet hæc natura. Sicut igitur legibus humanis, non potest natura terræ mutari. Ita neq; uotis, neq; lege humana potest natura hominis mutari sine speciali opere Dei.

Secundo. Et quia hæc creatio, seu ordinatio diuina in homine, est Ius naturale, ideo sapienter & recte dixerunt Iurisconsulti, coniunctionem maris & fœminæ esse iuris naturalis. Cum aut ius naturale sit immutabile, necesse est semper manere Ius contrahendi coniugij. Nam ubi natura non mutatur, necesse est & illam ordinationem manere, quã Deus indidit naturæ, non potest legibus humanis tolli. Ridiculum igitur est quod aduersarij nugantur inicio fuisse mandatum coniugium,

S iij nunc

DE CONIVGIO

nunc non esse. Hoc perinde est, ac si dicerent, Olim nascentes homines secum attulerunt sexum, nunc non afferunt. Olim secum attulerunt Ius naturale nascentes, nunc non afferunt. Nullus Faber fabrilis cogitare quidquam posset, quam hæc ineptiæ excogitatae sunt ad eludendum Ius naturæ. Maneat igitur hoc in causa, quod & Scriptura docet, & Iurisconsultus sapienter dixit, coniunctionem maris & foeminae esse Iuris naturalis. Porro Ius naturale uere est Ius diuinum, quia est ordinatio diuinitus impressa naturæ. Quia autem hoc Ius mutari non potest, sine singulari opere Dei, neque necesse est manere Ius contrahendi cōiugij, quia ille naturalis appetitus, est ordinatio Dei in natura sexus ad sexum, & propterea Ius est, alioqui quare uterq; sexus conderetur? Et loquimur ut supra dictum est, non de concupiscentia quæ peccatum est, sed de illo appetitu quem uocant σοφῶν φύσις κρη, quem concupiscentia non sustulit ex natura, sed accendit ut nunc remedio magis opus habeat, & coniugium non solum procreationis causa necessarium sit, sed etiam remedij causa. Hæc sunt perspicua, & adeo firma, ut nullo modo labefactari queant.

Tertio. Paulus ait. Propter fornicationem

unusquisq; habeat uxorem suam. Hoc iam expres-
sum mandatum est ad omnes pertinens, qui non
sunt idonei ad coelibatum. Aduersarij iubent sibi
ostendi præceptum, quod præcipit Sacerdotibus
uxores ducere, quasi sacerdotes non sint homines.
Nos quæ de natura hominum in genere disputa-
mus, profecto etiam ad sacerdotes pertinere iudi-
camus. An non præcipit hic Paulus, ut ducant ux-
orem isti qui non habent donum continentiae? In-
terpretatur enim seipse paulo post, cum ait, Melius
est nubere, quam uri. Et Christus clare dixit. Non
omnes capiunt hoc uerbum, sed quibus datum est,
quia nunc post peccatum concurrunt hæc duo, na-
turalis appetitus & concupiscentia quæ inflam-
mat naturalem appetitum, ut iam magis opus sit
coniugio quam in natura integra. Ideo Paulus de
coniugio tanquam de remedio loquitur, & prop-
ter illa incendia iubet nubere, Neq; hanc uocem,
Melius est nubere, quam uri, ulla humana autori-
tas, ulla lex, ulla uota tollere possunt, quia hæc non
tollunt naturam aut concupiscentiam. Retinent
igitur Ius ducendi, omnes qui uruntur. Et tenen-
tur hoc mandato Pauli, propter fornicationem unus-
quisq; habeat uxorem suam, omnes qui non uere
continent, de qua re iudicium ad conscientiam cu-

S v

iusq;

DE CONIVGIO

iusq; pertinet. Nam quod hic iubent petere a Deo continentia, iubent corpus laboribus & inedia conficere, cur sibi quoq; non canunt hæc magnifica præcepta? Sed ut supra diximus, Tantum ludunt aduersarij, nihil agunt serio. Si continentia esset omnibus possibilis, nõ requireret peculiare donum. At Christus ostendit eam peculiari dono opus habere, quare non contingit omnibus, Reliquos uult Deus uti cõmuni lege nature quam instituit. Non enim uult Deus contemni suas ordinationes, suas creaturas. Ita uult illos castos esse, ut remedio diuinitus proposito utantur, sicut ita uult uitam nostram alere, si cibo, si potu utamur. Et Gerson testatur multos fuisse bonos uiros, qui conati domare corpus, tamen parum profecerunt. Ideo recte ait Ambrosius. Sola uirginitas est, quæ suaderi potest, Imperari non potest, res magis uoti, quã præcepti est. Si quis hic obiecerit Christum laudare hos qui se castrant propter regnum cœlorũ, is hoc quoq; consideret, q̄ tales laudat qui donum continentie habent. Ideo enim addit, Qui potest capere capiat. Non enim placet Christo immunda continentia. Laudamus & nos ueram continentia, Sed nunc de lege disputamus, & de his qui non habent donum continentie. Res debebat relinqui libera

bera, non debebant iniici laquei imbecillibus per hanc legem.

Quarto. Dissentit lex Pontificia & a Canonibus conciliorum. Nam ueteres Canones non prohibent coniugium, nec contracta coniugia dissolunt, & si hos qui in ministerio contraxerunt, remouent ab administratione. Hæc missio istis temporibus beneficij loco erat, sed noui Canones qui non sunt in Synodis conditi, sed priuato consilio Pontificum facti, & prohibent contrahere matrimonia, & contracta dissolunt, Idq; palam est, fieri contra mandatum Christi. Quos Deus coniunxit, homo non separet. Aduersarij uociferantur in Confutatione, cœlibatum præceptum esse a Concilijs. Nos non accusamus decreta Conciliorum. Nam hæc certa conditione permittunt coniugium, sed accusamus leges quas post ueteres Synodos Romani Pontifices, contra autoritatem Synodorum condiderunt. Adeo Pontifices contemnunt autoritatem Synodorum, quam alijs uolunt uideri sacrosanctam. Propria igitur est hæc lex de perpetuo cœlibatu, huius nouæ Pontificiæ dominationis. Neq; id absere, Daniel enim tribuit hanc notam regno Antichristi, uidelicet contemptum mulierum.

Quinto.

DE CONIVGIO

Quinto. Etsi aduersarij non defendunt legem superstitionis causa, cum uideant non solere obseruari, tamen supersticiosas opiniones serunt, dum pratexunt religionem. Coelibatum ideo predicant se requirere, q̄ sit mundicies, quasi coniugium sit inmundicies, ac peccatum, aut quasi coelibatus mereatur remissionem peccatorum & reconciliationem, Coniugium uero non mereatur remissionem peccatorum &c. Et huc allegant ceremonias legis Mosaicae, q̄ cum in lege, tempore ministerij sacerdotes separati fuerint ab uxoribus, in nouo Testamento sacerdotes, cum semper orare debeant, semper debeat continere. Hæc inepta similitudo allegatur tanquam demonstratio, quæ cogat sacerdotes ad perpetuum coelibatum, cum quidem in ipsa similitudine coniugium concedatur, tantum ministerij tempore consuetudo interdicitur. Et aliud est orare, aliud ministrare. Orabant sancti tunc quoq; cum non exercebant publicum ministerium, nec consuetudo cum coniuge prohibebat, ne orarent, Sed respondebimus ordine ad hæc figmenta. Primum, hoc fateri necesse est aduersarios, q̄ coniugium sit mundum in credentibus, quia est sanctificatum uerbo Dei, hoc est, est res licita & approbata uerbo Dei, sicut copiose testatur Scriptura.

Christus

Christus enim uocat coniugium coniunctionem diuinam, cum ait. Quos Deus coniunxit. Et Paulus de coniugio, de cibis, & similibus rebus inquit. Sanctificantur per uerbum, & orationem hoc est, per uerbum, quo conscientia fit certa, q. Deus approbet, & per orationem, hoc est, per fidem quæ cum gratiarum actione tanquam dono Dei utitur. Item. 1. Corinth. 7. Sanctificatur uir infidelis per uxorem fidelem &c. id est, usus conjugalis licitus & sanctus est, propter fidem in Christum, sicut licitum est uti cibo &c. Item. 1. Timoth. 2. Saluetur mulier per filiorum generationem &c. Si talem locum aduersarij de cœlibatu proferre possent, tum uero miros triumphos agerent. Paulus dicit, saluari mulierem per filiorum generationem. Quid potuit dici contra hypocritas in cœlibatus honorificentius quam mulierem saluari ipsis conjugilibus operibus, usu conjugali, pariendo, & reliquis Oeconomicis officijs? Quid aucte semnit Paulus, Lector obseruet addi fidem, nec laudari officia Oeconomica, sine fide, si manserint inquit in fide. Loquitur enim de toto genere matrum. Requirit igitur præcipue fidem, qua mulier accipit remissionem peccatorum & iustificationem. Deinde addit certum opus uocationis, sicut

cut

DE CONIVGIO

cut in singulis hominibus fidem sequi debet bonum opus certa uocationis. Id opus placet Deo propter fidem. Ita mulieris officia placent Deo propter fidem, & saluatur mulier fidelis que in talibus officijs uocationis sue pie seruit. Hec testimonia docent coniugium rem licitam esse. Si igitur mundicies significat id quod coram Deo licitum & approbatum est, Coniugia sunt munda, quia sunt approbata uerbo Dei. Et Paulus ait, de rebus licitis. Omnia munda mundis, hoc est, his qui credunt Christo, & fide iusti sunt. Itaq; ut uirginitas in impijs est immunda, ita coniugium in pijs est mundum propter uerbum Dei, & fidem.

Demde. si mundicies proprie apponitur concupiscentie, significat mundiciem cordis, hoc est, mortificatam concupiscentiam, quia lex non prohibet coniugium, sed concupiscentiam, adultarium, scortacionem. Quare coelibatus non est mundicies. Potest enim esse maior mundicies cordis in coniuge, uelut in Abraham, aut Iacob, quam in plerisque etiam uere continentibus.

Postremo. Si ita intelligunt coelibatum mundiciem esse, & mereatur iustificationem magis quam coniugium, maxime reclamamus. Iustificamur

aut enim neq; propter uirginitatem, neq; propter
 coniugium, sed gratis propter Christum, cum cre-
 dimus nos propter eum habere Deum propiciam.
 Hic exclamabunt fortassis, Iouiniani more æquari
 coniugium uirginitati. Sed propter hæc conuicia
 non abiciemus ueritatem de iusticia fidei, quam su-
 pra exposuimus. Neq; tamen æquamus coniugio
 uirginitatem. Sicut enim donum dono præstat,
 Prophetia præstat eloquentiæ, Scientia rei milita-
 ris præstat agriculturæ, Eloquentia præstat archi-
 tectonicæ, Ita uirginitas donū est præstantius con-
 iugio. Et tamen sicut Orator non est magis iustus
 coram Deo propter Eloquentiam quam Archite-
 ctus propter Architectonicam, ita uirgo non ma-
 gis meretur iustificationem uirginitate, quam con-
 iunx coniugalibus officijs, sed unusquisq; in suo
 dono fideliter seruire debet, ac sentire, q; propter
 Christum fide consequatur remissionem peccato-
 rum, & fide iustus coram Deo reputetur.

Nec Christus aut Paulus laudant uirginita-
 tem ideo q; iustificet, sed quia sit expeditior, &
 minus distrahatur domesticis occupationibus in-
 orando, docendo, seruiendo, Ideo Paulus ait, Virgo
 curat ea quæ sunt Domini. Laudatur igitur uirgi-
 nitas

nitas

DE CONIVGIO

nitas propter meditationem & studium. Sic Christus non simpliciter laudat hos qui se castrant, sed addit, propter regnum cœlorum, hoc est, ut discere aut docere Euangelium uacet. Non enim dicit uirginitatem mereri remissionem peccatorum aut salutem. Ad exempla Sacerdotum Leuitarum respondendum, q̄ non efficiunt oportere perpetuum cœlibatum imponi sacerdotibus. Deinde immundicie Leuiticæ non sunt ad nos transferendæ. Consuetudo contra legem tunc erat immundicia, Nunc non est immundicia, quia Paulus dicit, Omnia munda mundis. Liberat enim nos Euangelium ab illis immundicijs Leuiticis. Ac si quis hoc consilio legem cœlibatus defendit, ut illis obseruationibus Leuiticis grauet conscientias, huic perinde aduersandum est, ut Apostoli in Actis Cap. 15. aduersantur his qui circumcisionem requirebant, & legem Moysi Christianis imponere conabantur. Interim tamen boni scient moderari usum coniugalem, prefertim cum sunt occupati publicis ministerijs, quos quidem sæpe tantum faciunt negocij bonis uiris, ut omnes domesticas cogitationes animis excutiant. Sciunt boni & hoc, quod Paulus iubet uasa possidere in sanctificatione. Sciunt item, q̄ interdum succedendum sit ut uacent orationi, Sed Paulus

ipsum

ipsum non uult esse perpetuum. Iam talis continen-
tia facilis est bonis & occupatis, sed illa magna
turba ociosorum sacerdotum, quæ in collegijs est,
in his delicijs, ne quidem hanc Leuiticam continen-
tiam præstare potest, ut res ostendit. Et nota sunt
poemata, Desidiam puer ille sequi solet, odit agen-
tes &c.

Multi hæretici male intellecta lege Moysi, con-
tumeliose senserunt de coniugio, quales fuerunt En-
cratitæ, de quibus supra diximus. Et constat Mo-
nachos passim solitos esse de cœlibatu superstitio-
sos sermones serere, qui multas pias conscientias
propter legitimum usum coniugij perturbauerunt.
Nec difficile nobis esset exempla commemorare,
Nam etsi non damnabant coniugiũ in totum prop-
ter procreationem, tamen uituperabant tanquam
uitæ genus quod uix unquam Deo placeret, aut
certe non placeret, nisi propter procreationem.
Cœlibatum uero efferebant, tanquam angelicum
uitæ genus, hunc prædicabant gratissimum Deo sa-
crificium esse, mereri remissionem peccatorum,
mereri aureolas, ferre centesimum fructum, &
alia infinita. Has religiones Angelorum Paulus
ualde improbat ad Coloss. Opprimunt enim cogni-
tionem Christi, cum sentiunt homines se iustos re-
putari

T putari

DE CONIVGIO

putari propter tales observationes, non propter Christum, deinde opprimunt cognitionem præceptorum Dei, cum præter Dei præcepta, excogitantur noui cultus & præferuntur præceptis Dei. Quare sedulo aduersandum est in Ecclesia his superstitiosis persuasionibus de cœlibatu, & ut pie conscientie sciant coniugium Deo placere, & intelligant quales cultus approbet Deus.

Sed aduersarij nostri non requirunt cœlibatum per supersticionem. Sciunt enim non solere præstari castitatem. Verum prætexunt supersticiosas opiniones, ut imperitis fucum faciant. Magis igitur odio digni sunt, quam Encratitæ, qui quadam specie religionis lapsi uidentur, illi Sardana-pali consulto abutuntur prætextu religionis.

Sexto. Cum habeamus tot causas improbandæ legis de perpetuo cœlibatu, tamen præter hæc accedunt etiam pericula animarũ, & publica scandala, quæ etiamsi lex non esset iniusta, tamen abstertere bonos uiros debent, ne approbent tale onus, quod innumerabiles animas perdidit. Diuines boni uiri de hoc onere quæsti sunt, uel sua, uel aliorum causa, quos periclitari uidebant, sed hæc queruntur

querelas nulli Pontifices audiunt. Neq; obscurum
 est, quantum hæc lex noceat publicis moribus, quæ
 uicia, quam flagiciosas libidines pepererit. Extant
 Romane Satyræ, in his etiamnum agnoscit mo-
 res Roma, legitq; suos. Sic ulciscitur Deus con-
 temptum sui doni, suæq; ordinationis, in istis qui
 coniugium prohibent. Cum autem hoc fieri in
 alijs legibus consueuerit, ut mutantur, si id euit-
 dens utilitas suaserit, cur idem non fit in hac lege,
 in qua tot graues causæ concurrunt, præsertim
 his postremis temporibus, cur mutari debeat? Na-
 tura senescit, & fit paulatim debilior, & crescunt
 uicia, quo magis remedia diuinitus tradita adhi-
 benda erant. Videmus quod uicium accuset Deus
 ante diluuium, quod accuset ante conflagrationem
 quinque urbium. Similia uicia præcesserunt excidia
 aliarum urbium multarum, ut Sybaris, Roma. Et
 in his imago temporum proposita est, quæ pro-
 xima erunt rerum fini. Ideo in primis oportuit
 hoc tempore seuerissimis legibus atq; exemplis mu-
 nire coniugium, & ad coniugium inuitare ho-
 mines, Id ad magistratus pertinet, qui debent
 publicam disciplinam tueri. Interim doctores
 Euangelij utrunq; faciant, hortentur ad coniugi-
 um incontinentes, hortentur alios ut donum
 continentis

DE CONIVGIO

continentia non aspernentur. Pontifices quotidie dispensant, quotidie mutant illas leges optimas, in hac una lege coelibatus, ferrei & inexorabiles sunt, cum quidem constet eam simpliciter humani iuris esse, Et hanc ipsam legem nunc exacerbant multis modis. Canon iubet suspendere sacerdotes, isti parum commodi interpretes, suspendunt non ab officio, sed ab arboribus. Multos bonos viros crudeliter occidunt, tantum propter coniugium. Atq; hac ipsa parricidia ostendunt hanc legem detrimam esse demoniorum. Nam diabolus, cum sit homicida, legem suam defendit his parricidijs. Sciamus aliquid offensionis esse in Schismate, q; uidemur diuulsi ab his qui existimantur esse ordinarij Episcopi, Sed nostrae conscientiae tutissima sunt, postquam scimus nos summo studio concordiam constituere cupientes, non posse placare aduersarios, nisi manifestam ueritatem projiciamus, deinde nisi cum ipsis conspiremus, q; uelimus hanc iniustam legem defendere, contracta matrimonia dissolucere, interficere sacerdotes, si qui non obtemperant, in exilium agere miseris mulieres atq; orbes pueros. Cum autem certum sit has conditiones Deo displicere, nihil doleamus nos non habere *συνμαχίας* tot parricidiorum cum aduersarijs.

Exposuimus

Exposuimus causas, quare non possimus bona conscientia assentiri aduersarijs, legem Pontificiam de perpetuo coelibatu defendentibus, quia pugnet cum iure diuino & naturali, ac dissenciat ab ipsis Canonibus, & sit supersticiosa, & plena periculi. Postremo quia tota res sit simulata. Non enim imperatur lex religionis causa, sed dominationis causa, & huic impie prætextitur religio. Neq; quidquam a sanis hominibus, contra has firmissimas rationes afferri potest. Euangelium permittit coniugium his, quibus opus est. Neq; tamen hos cogit ad coniugiũ, qui continere uolunt, modo ut uere contineant. Hanc libertatem & sacerdotibus concedendam esse sentimus, nec uolumus quenquam ui cogere ad coelibatum, nec contracta matrimonia dissoluere.

Obiter etiam dum recensuimus argumenta nostra, indicauius quomodo aduersarij unum atq; alterum caullentur, & calumnias illas diluimus. Nunc breuissime commemorabimus, quam grauibus rationibus defendant legem. Primum dicunt a Deo reuelatam esse. Videtis extremam impudentiam istorum nebulonum, Audent affirmare, qd diuinitus reuelata sit lex de perpetuo coelibatu, cum

T iij aduer

DE CONIVGIO

aduersetur manifestis Scripturae testimonijs, quae iubent, ut unusquisq; habeat uxorem suam propter fornicationem. Item, quae uetant dissoluere contracta matrimonia. Paulus admonet, quem autorem habitura fuerit ista lex, cum uocat eam doctrinam demoniorum. Et fructus indicant autorem, tot monstrosa libidines, tot parricidia, quae nunc suscipiuntur praetextu illius legis,;

Secundum argumentum aduersariorum est, qd sacerdotes debeant esse mundi, iuxta illud, Mundamini qui fertis uasa Domini. Et citant in hanc sententiam multa. Hanc rationem quam ostentant uelut maxime εὐπρεπὸς ἔπος supra diluimus. Diximus enim uirginitatem sine fide non esse mundiciam coram Deo. Et coniugium propter fidem mundum esse, iuxta illud. Omnia munda mundis. Diximus & hoc, externas mundicias & ceremonias legis non esse huc transferendas, quia Euangelium requirit mundiciam cordis, non requirit ceremonias legis. Et fieri potest, ut cor mariti uelut Abrahae, aut Iacob, qui fuerunt πολύγαμοι, mundius sit, & minus ardeat cupiditatibus quam multarum uirginum, etiam uere continentium. Quod uero Esaias ait, Mundamini qui fertis uasa Domini, intel

ni, intelligi debet de mundicie cordis, de tota poenitentia. Caterum Sancti in externo usu, scient quatenus conducat moderari usum conjugalem, & ut Paulus ait, Possidere uasa in sanctificatione. Postremo cum coniugium sit mundum, recte dicitur his qui in cœlibatu non continent, ut ducant uxores, ut sint mundi. Ita eadem lex, Mundamini qui fertis uasa Domini, præcipit, ut immundi cœlibes, fiant mundi coniuges.

Tertium argumentum horribile est, & sit hæresis Iouiniani, coniugium sacerdotum, bona uerba. Nouum hoc crimen est, coniugium esse hæresin. Iouiniani tempore nondum norat mundus legem de perpetuo cœlibatu. Impudens igitur mendacium est, coniugium sacerdotum, Iouiniani hæresin esse, aut ab Ecclesia tunc id coniugium damnatum esse. In huiusmodi locis est uidere quid consilij habuerint aduersarij in scribenda Confutatione. Iudicauerunt ita facillime moueri imperitos, si crebro audiant conuicium hæresis, si fingant nostram causam multis ante iudicijs Ecclesiæ confosam & damnatam esse. Itaq; sæpe falso allegant Ecclesiæ iudicium, Id quia non ignorant, exhibere nobis exemplum Apologie noluerunt,

T iij ne hæ

DE CONIVGIO SACER.

ne hæc uanitas, ne hæc calumnie coargui possent.
 Quod uero ad Iouiniani causam attinet, de colla-
 tione uirginitatis & coniugij supra diximus, quid
 sentiamus. Non enim æquamus coniugium & uir-
 ginitatem, etsi neq; uirginitas, neq; coniugium me-
 retur iustificationem. Talibus argumentis tam uas-
 nis, defendunt legem impiam, & perniciosam bo-
 nis moribus. Talibus rationibus muniunt Principi-
 pum animos aduersus iudicium Dei, in quo Deus
 repositet rationem, cur dissipauerint coniugia, cur
 cruciauerint, cur interfecerint Sacerdotes. Noli-
 te enim dubitare, quin ut sanguis Abel mortui cla-
 mabat, ita clamat etiam sanguis multorum bono-
 rum uirorum, in quos iniuste seuitum est, Et ulciscetur
 hanc seuciam Deus. Ibi comperietis, quam
 sint inanes hæ rationes aduersariorum, & intelli-
 getis in iudicio Dei nullas calumnias aduersus uer-
 bum Dei consistere, ut ait Esaias, Omnis caro fo-
 num, & omnis gloria eius quasi flos foeni. Nostri
 Principes, quidquid acciderit, consolari se conscia-
 entia rectorum consiliorum poterunt, quia etiam
 si quid Sacerdotes in contrahendis coniugijs mali
 fecissent, tamen illa dissipatio coniugiorum, illæ
 proscriptiones, illa seucia manifeste aduersant
 uoluntati et uerbo Dei. Nec delectat nostros

epi

cipes nouitas aut dissidium, sed magis fuit habenda ratio uerbi Dei, præsertim in causa non dubia, quã aliarum rerum omnium.

DE MISSA.

INicio hoc iterum præfandum est, nos non abolere Missam, sed religiose retinere ac defendere. Fiunt enim apud nos Missæ singulis Dominicis, & alijs festis, in quibus porrigitur sacramentum, his qui uti uolunt, postquam sunt explorati, atq; absoluti. Et seruantur usitate ceremonie publicæ, ordo lectionum, orationum, uestitus, & alia similia. Aduersarij longam declamationem habent, de usu latinæ linguæ in Missa, in qua suauiter ineptiunt, quomodo profit auditori indocto in fide Ecclesiæ, Missam non intellectam audire, uidelicet fingunt ipsum opus audiendi cultum esse & prodesse, sine intellectu. Hæc nolumus odiose exagitare, sed iudicio lectorum relinquimus. Nosq; ideo commemoramus, ut obiter admoneamus & apud nos retineri latinæ lectiones atq; orationes. Cum autem ceremonie debeant obseruari, tum ut discant homines Scripturam, tum ut uerbo admomiti concipiant fidem, timorem, atq; ita orent etiam